

R A P P O R T Nr. 73

**BIJDRAGE VAN DE SOCIALE PARTNERS AAN DE MEDEDELING VAN DE
COMMISSIE : "DE SOCIALE BESCHERMING MODERNISEREN VOOR
MEER SOCIALE RECHTVAARDIGHEID EN ECONOMISCHE
SAMENHANG : WERK MAKEN VAN DE ACTIEVE
INTEGRATIE VAN DE MENSEN DIE HET
VERST VAN DE ARBEIDSMARKT
AFSTAAN"**

HLG

Bijdrage van de sociale partners aan de mededeling van de Commissie: "De sociale bescherming moderniseren voor meer sociale rechtvaardigheid en economische samenhang: werk maken van de actieve integratie van de mensen die het verst van de arbeidsmarkt af staan"

De Raad heeft de tekst van de Europese Commissie grondig onderzocht en, omdat hij een bijzondere interesse voor die problematiek heeft, besloten een bijdrage te leveren aan de raadpleging over een actie op Europees niveau om werk te maken van de actieve integratie van de mensen die het verst van de arbeidsmarkt af staan.

In het kader van die raadpleging zal de Raad zich in eerste instantie buigen over het door de mededeling voorgestelde instrument, dat erin bestaat de open coördinatiemethode (OCM) inzake actieve integratie te versterken door gemeenschappelijke beginselen vast te stellen en deze vervolgens te monitoren en te evalueren. Hij zal in tweede instantie de aandacht vestigen op de door hem verrichte activiteiten, die volgens hem in synergie zijn met de drie hoofdonderdelen van de actieve integratie.

1. De versterking van de OCM inzake actieve integratie door gemeenschappelijke beginselen vast te stellen

De Raad herinnert er in eerste instantie aan dat de OCM sinds haar invoering in het Europese landschap een essentieel ankerpunt is van het beleid inzake sociale bescherming en sociale integratie. De OCM lijkt dan ook een essentiële rol te spelen om op Europees niveau de sociale vraagstukken aan te pakken en zich niet te beperken tot economische, groei- of werkgelegenheidsvraagstukken. Naast het ontstaan van een gemeenschappelijke terminologie en het wederzijdse leerproces is de OCM een soepel instrument waarmee bovendien acties kunnen worden opgezet, met naleving van het subsidiariteitsbeginsel.

De Raad verwelkomt het initiatief van de Commissie om een mededeling over de actieve integratie op te stellen. Hij herinnert er in dat verband aan dat tijdens de voorjaarsbijeenkomst van 2007 de verbintenis werd aangegaan om de sociale samenhang te verbeteren en meer aandacht te besteden aan de actieve integratie.

De Raad wijst er dan ook op dat de mededeling uitdrukking geeft aan die verbintenis en de aanpak van de Commissie steunt die erin bestaat meer synergie tussen de drie hoofdonderdelen van de actieve integratie tot stand te brengen, namelijk de toereikende inkomenssteun om sociale uitsluiting te voorkomen, de band met de arbeidsmarkt en de band met een betere toegang tot diensten van goede kwaliteit.

Als het vandaag vanzelfsprekend is dat de Europese thema's deel uitmaken van de beleidsprioriteiten van de lidstaten, is dat te danken aan het wederzijdse leerproces, dat heeft geleid tot een collectieve bewustwording van de gezamenlijke uitdagingen van de lidstaten en een beter begrip van de complexe fenomenen van armoede en sociale uitsluiting.

De Raad benadrukt evenwel dat het proces van de geïntegreerde tenuitvoerlegging ook rekening moet houden met de kinderziekten ervan. Met betrekking tot de monitoring en de evaluatie van het proces willen de sociale partners dan ook de volgende opmerkingen formuleren om het proces te verbeteren en sommige klippen te omzeilen.

Volgens hem zijn de sociale partners een essentiële schakel in het Europese beleid tot deelneming aan het proces van geïntegreerde tenuitvoerlegging van het sociaal beleid. Hun rol om dat geïntegreerde proces te dragen zou dan ook op verschillende vlakken moeten worden bevorderd:

- Zorgen voor een grotere stabiliteit van het proces door te vermijden dat het beleid te vaak wordt veranderd, wat afbreuk doet aan de duidelijkheid en de inbreng ervan. In dat verband mag de goedkeuring van gemeenschappelijke beginselen inzake actieve integratie niet tot gevolg hebben dat het gehele proces complexer en ondoorzichtiger wordt.
- Voldoende kwaliteitsvolle spreekruimte garanderen, door een realistisch tijdschema voor de raadpleging vast te stellen, zodat de sociale partners in hun respectieve organisaties een echt debat kunnen organiseren en een diepgaande bespreking kunnen wijden aan de voorgelegde teksten.

Daarna moet die bijdrage een bevredigende respons krijgen en moet de plaats ervan in het eindproces expliciet worden gemaakt, om recht te doen aan de deelname van de sociale partners en hun betrokkenheid te stimuleren.

- De zichtbaarheid van de OCM inzake sociale bescherming en sociale integratie verbeteren door een reële inspanning te leveren voor het bekendmaken van het proces en de desbetreffende instrumenten, om te zorgen voor een maximale verspreiding ervan aan de basis.
- De evaluatie van de impact van de maatregelen verbeteren.

2. Werkzaamheden van de Raad met het oog op de strijd tegen uitsluiting en armoede

De Belgische sociale partners liggen ten grondslag aan en/of zijn nauw betrokken bij verschillende maatregelen die rechtstreeks passen in het kader van de tenuitvoerlegging van de drie hoofdonderdelen van de actieve integratie, namelijk minimuminkomens, actieve arbeidsmarktmaatregelen en sociale diensten van goede kwaliteit.

A. Toereikende inkomenssteun om sociale uitsluiting te voorkomen

De sociale partners hebben verschillende belangrijke werkzaamheden verricht over het thema van de toereikende inkomenssteun. Ze hebben namelijk ter uitvoering van het generatiepact gezorgd voor een structureel mechanisme van welvaartsvastheid van de plafonds en drempels van inkomens en sociale prestaties voor loontrekkende werknemers en zelfstandigen. Tijdens die werkzaamheden hebben de sociale partners ook voorstellen gedaan voor de jaarlijkse welvaartsaanpassing van de pensioenen, met name van de laagste en oudste pensioenen.

Daarbij werd er bijzonder op gelet geen nieuwe werkloosheidsvallen te creëren of de bestaande vallen niet te vergroten. In dat verband werden specifieke maatregelen aanbevolen, zoals de uitbouw van een dringende kinderopvang en de doorbetaling van de verhoogde kinderbijslag gedurende twee jaar.

Naast dat eerste structurele mechanisme werd met de hulp van de sociale partners een vergelijkbaar stelsel voor de welvaartsaanpassing van de socialebijstandsuitkeringen ontwikkeld. Dat mechanisme beoogt het leefloon, de maatschappelijke hulp, de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap en de inkomensgarantie voor ouderen.

In dat kader willen de sociale partners de aandacht vestigen op een aantal specifieke kenmerken van het Belgische sociale model. Een van die kenmerken is de bestaansminimumdrempel, die jaren geleden werd vastgesteld en waarvan ze de noodzaak beklemtonen. Vanaf 2006 hebben de sociale partners zich bovendien actief ingespannen voor de instelling van structurele mechanismen voor de welvaartsaanpassing van die bestaansminimumdrempels en het geheel van de bijstands- en socialezekerheidsuitkeringen, met inachtneming van de essentiële buffers voor een goede werking van dat sociale model, namelijk het behoud van een voldoende spanning enerzijds tussen de socialebijstandsuitkeringen en de socialezekerheidsuitkeringen van werknemers en zelfstandigen en anderzijds tussen het geheel van die uitkeringen en de lonen in het algemeen.

De sociale partners vinden dan ook dat het interessant kan zijn die aanpak op Europees niveau te bevorderen en ze pleiten ervoor dat hij in aanmerking wordt genomen als goede praktijk in het kader van de open coördinatiemethode.

B. Band met de arbeidsmarkt

Verskillende maatregelen passen in het kader van de tenuitvoerlegging van het tweede hoofdonderdeel van de actieve integratie.

Ter uitvoering van verschillende centrale akkoorden heeft de Raad diverse initiatieven genomen met het oog op de strijd tegen werkloosheidsvallen en lagelonnenvallen. Hij heeft zich meer bepaald uitgesproken voor de versterking van het stelsel van de vermindering van de persoonlijke socialezekerheidsbijdragen voor werknemers met een laag loon en heeft gewezen op de risico's van de lagelonnenvallen.

In het kader van het jongste centraal akkoord werden andere concrete maatregelen in verband met het minimumloon genomen, zoals de verhoging van het gewaarborgd gemiddeld minimuminkomen voor jongeren van 21 jaar en ouder.

Met betrekking tot het activerend beleid op de arbeidsmarkt heeft de Raad systematisch maatregelen onderzocht over de tewerkstelling van jongeren, oudere werknemers en andere kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt (zoals gehandicapten en allochtonen):

De Raad heeft zich uitgesproken over maatregelen die tot doel hebben zoveel mogelijk jongeren aan te trekken op de arbeidsmarkt. Het gaat er met name om het alternerend leren te bevorderen, aan de schoolverlaters in wachttijd een opleidingstoelage, een wachttuitkering en een vestigingsuitkering toe te kennen, en de jongeren aan te moedigen te kiezen voor een zelfstandige activiteit.

Naast die maatregelen heeft de Raad zich ook gebogen over de versterking van de lastenvermindering voor jongeren die de eerste graad van het algemeen of technisch onderwijs niet hebben afgemaakt en jongeren van het beroepsonderwijs. Die vermindering is ook vastgesteld voor jonge werknemers van vreemde origine en jonge werknemers met een handicap.

Met betrekking tot de oudere werknemers is de organisatie van het loopbaaneinde, om zoveel mogelijk werknemers tot 65 jaar op de arbeidsmarkt te houden en in te schakelen, ook een belangrijk punt voor de Raad.

Concrete maatregelen die in dat kader ten uitvoer worden gelegd, worden systematisch onderzocht. Die maatregelen hebben tot doel het recht op de aanvullende brugpensioenvergoeding in geval van werkhervatting te behouden, de werkgeversbijdragen te verminderen in geval van werkhervatting of langer werken, te voorzien in een wijze van actief beheer van herstructureringen, de begeleiding van oudere werknemers, outplacement of nog nieuwe regelingen van tijdskrediet voor oudere werknemers.

In nauwe samenhang met een beleid dat de toegang tot de arbeidsmarkt bevordert, heeft de Raad een bijzondere aandacht besteed aan de verbetering van de arbeidsvoorwaarden. In dat kader heeft hij een beleid ter voorkoming van stress door het werk uitgewerkt, aangevuld met een informatiebrochure.

De Raad heeft ook maatregelen uitgevoerd met het oog op een betere combinatie van gezin en arbeid, namelijk de invoering van een algemene regeling voor tijdskrediet en tijdskrediet op bepaalde specifieke gronden (ouderschapsverlof, om bijstand te verlenen aan een gezins- of familielid dat leidt aan een ernstige ziekte, permanente vorming).

Hij heeft zich bovendien uitgesproken over maatregelen met het oog op de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van werknemers met specifieke statuten, zoals de vrijwilligers en de erkende onthaalouders. De werkzaamheden van de Raad hadden ook betrekking op de verbetering van het PWA-statuut en op de dienstencheques.

Ten slotte heeft de Raad zijn werkzaamheden afgerond in verband met de zware beroepen, met name de instelling van een bijzondere brugpensioenregeling voor mindervalide werknemers en werknemers met ernstige lichamelijke problemen;

In de Raad lopen nog belangrijke initiatieven met betrekking tot de activering op de arbeidsmarkt:

- de evaluatie van de vormingsinspanningen en het betaald educatief verlof;

- de maatregelen om de overgang van oudere werknemers naar lichter werk te bevorderen;
- een aantal aspecten van de regelgeving inzake de strijd tegen discriminatie, zoals gelijk loon voor mannen en vrouwen.

C. Band met een betere toegang tot diensten van goede kwaliteit

De sociale partners hechten sedert geruime tijd veel belang aan de toegankelijkheid en de kwaliteit van de diensten. In het kader van zijn werkzaamheden over het voorstel voor een richtlijn betreffende diensten op de interne markt, heeft de Raad kunnen bevestigen dat de verwezenlijking van een echte interne dienstenmarkt, een grote uitdaging is en heeft hij zoals steeds herinnerd aan de noodzaak om een evenwicht te bewaren tussen de economische, sociale en milieupijlers van deze strategie. In het licht van de in de Lissabon-strategie ontwikkelde beginselen heeft hij dat voorstel in 2004 onderzocht en heeft hij enig voorbehoud gemaakt, rekening houdend met de impact ervan op de verhoudingen tussen werkgevers en werknemers en op sommige socialezekerheidsdomeinen.

In het nationale beleid hebben de sociale partners niet alleen meegewerkt aan de financiële maatregelen, door de opstelling van een rapport met betrekking tot de financiering van de sociale zekerheid, maar hebben ze ook een belangrijke inbreng gehad in tal van maatregelen ter bevordering van de gelijke toegang tot de gezondheidszorg, met name voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals de invoering van een maximumfactuur, de derdebetalersregeling het globaal medisch dossier, de verhoogde tegemoetkoming enz.

De Belgische sociale partners wijzen er evenwel op dat, hoewel de sociale economie terecht wordt vermeld voor haar bijdrage aan de toegang tot de arbeidsmarkt voor de mensen die er het verst van af staan, ze ook moet worden vermeld in verband met het derde hoofdonderdeel van actieve integratie, namelijk haar bijdrage aan de toegang tot diensten van goede kwaliteit. In vele hooggekwalificeerde sectoren in België, met name in het domein van het onderzoek en de gezondheid, behoren vele of zelfs de meeste ondernemers tot de non-profitsector, meer bepaald de universiteiten en de ziekenhuizen. Door hun investeringen in vorming slagen ze erin hun tweeledige opdracht uit te voeren.

In de Raad worden nog andere beleidsmaatregelen inzake preventie en sociale samenhang besproken, zoals de vaststelling van een kader voor preventie inzake alcohol- en druggebruik in de onderneming en de strijd tegen discriminatie bij werving en selectie van werknemers.
